

# DSS

Društvo  
slovenskih  
skladateljev



Pogovori  
s skladatelji –  
Cikel 1808

80<sup>LET</sup>

## POGOVORI S SKLADATELJI – CIKEL 1808

### Godalni kvartet ACCADÉMIA

Mojca FORTIN – *violina*

Beti BRATINA – *violina*

Gea PANTNER VOLFAND – *viola*

Zoran BIČANIN – *violončelo*

### PROGRAM

Vitja Avsec,  
Peter Ilič Čajkovski

---

**Ponedeljek, 3. februarja 2025, ob 19.30**

Društvo slovenskih skladateljev,  
Kogojeva dvorana

---

**Ob 19.00** – Predkoncertni pogovor  
*Moderator: Aleš Nagode*



[www.dss.si](http://www.dss.si)

## PROGRAM

---

**Vitja AVSEC**

*ISTRSKI FUGATO za godalni kvartet*

**Peter ILIČ ČAJKOVSKI**

*GODALNI KVARTET št. 1 v D-duru, op. 11*

### Godalni kvartet ACCADÉMIA

Violinistki Mojco Fortin in Beti Bratina, violistko Geo Pantner Volfand ter violončelista Zorana Bičanina je na skupno umetniško pot privedlo naključje. Srečali so se kot študentje predmeta Komorna igra pri profesorju Tomažu Lorenzu na Akademiji za glasbo v Ljubljani in leta 2009 ustanovili *Godalni kvartet Accadémia*. Ansambel je hitro zorel v kakovostno izvajalsko telo, saj so že v času študija za svoje umetniško delovanje prejeli Prešernovo nagrado Akademije za glasbo v Ljubljani. Poleg študija na matični akademiji so se izpopolnjevali še na seminarjih vidnih komornoglasbenih poustvarjalcev, kot so *Trio di Parma*, Wen-Sinn Yang, Ana Čumačenko, Nora Chastain ... Po diplomi so študij komorne glasbe nadaljevali pri slovitem *Carmina kvartetu*, na Univerzi za glasbo in predstavljajočo umetnost v Gradcu.

Z javnim nastopanjem so začeli februarja 2010, ko so izvedli prvi celovečerni koncert. Od takrat znanjuje njihovo delovanje nenehna kvalitativna rast, ki jih danes uvršča med programsko in interpretativno najbolj prodorne slovenske komornoglasbene ansamble. Njihovo igranje odlikuje kreativna zasnova, ki ne zanemarja pozornosti do skladateljske intence, ter virtuozna izvedba, pri kateri prizadevanje za natančno podajanje notnega teksta ne stoji na poti muzikantski razigranosti.

S svojimi nastopi navdušujejo občinstvo tako doma kot v tujini. Že leta 2010 so uspešno zastopali ljubljansko Akademijo za glasbo v okviru *Slovenskega meseca* na Madžarskem, s koncertoma v Budimpešti in Békéscsabi. Naslednje leto so v norveškem Berlevågu sodelovali pri izvedbi opere *Heksehammeren* skladatelja Ragnarja Rasmusena. Občasno so sodelovali s številnimi vidnimi solisti klasične glasbe (Mate Bekavac, Wendy Enderle-Champney, Jure Hladnik ...), pa tudi s poljskim jazz saksofonistom Grzechem Piotrowskim ob predsedovanju

Poljske Evropski uniji. Nastopali so v okviru različnih koncertnih ciklov in festivalov, kot so programi Glasbene mladine Ljubljanske in Glasbene mladine Slovenije, *Metabonma*, *Echos Festival*, *Festival Bled*, *Festival Lent* ter prireditve Fondazione musicale Santa Cecilia v Portogruaru. Posebno odmevno je bilo njihovo sodelovanje v abonmaju *Veličastnih 7* Cankarjevega doma, leta 2017, kjer so z newyorško plesno skupino Bill T. Jones / Arnie Zane Dance Company v Gallusovi dvorani z velikim uspehom izvedli dela Schuberta in Ravela.

Poleg tega svojo virtuoznost dokazujejo na številnih tekmovanjih, bili so finalisti tekmovanja *Amici della Musica* v Vidmu (Udine) ter polfinalisti mednarodnega tekmovanja *Festivala Bled*. So zmagovalci (2015) in tretjenagrajenci (2012) *Tekmovanja Primož Ramovš*.



Oblika godalnega kvarteta je pritegnila mnoge skladatelje na začetku njihove ustvarjalne poti. Na prvi pogled bi domnevali, da zato, ker homogena in uravnotežena zvočna sestava izključuje mnogo problemov pri vzpostavljanju zvočnih razmerij, ki jih srečujemo pri drugačnih zasedbah. A razlog je bil največkrat drugje. Zvočna izravnana godalnega sestava osredotoči pozornost na glasbeno teksturo, v kateri se opazno zariše vsaka strukturalna pomanjkljivost. Zato je bilo uspešno delo v tej zvrsti vse od velikih skladateljev klasicizma nekakšen mojstrski izdelek, vstopnica v vrste resnih skladateljev.

To vstopnico je zelo zgodaj na svoji ustvarjalni poti pridobil **Vitja Avsec**. Čeprav se je sprva posvečal predvsem harmoniki, je po končani Srednji glasbeni šoli v Ljubljani študij nadaljeval v razredu profesorja Daneta Škerla na Oddelku za kompozicijo Akademije za glasbo v Ljubljani. Tu je leta 1994 tudi diplomiral. Trenutno je profesor na Konservatoriju za glasbo in balet v Ljubljani. Ob pedagoškem delu redno ustvarja. V njegovem opusu so večja dela, kot so opera *Elektra*, kantata *Ekstaza smrti* za zbor in komorni ansambel ter skladba *GEA* za simfonični orkester, vrsta skladb za različne komorne zasedbe, zborovske in solistične vokalne skladbe ter scenske glasbe za gledališke in lutkovne predstave.



**Istrski fugato** (1988) je nastal že v skladateljevih srednješolskih letih in je bil med prvimi njegovimi skladbami, ki so doživele pomembnejši odmev v javnosti. V njej se povezujeta navidez povsem tuji prvini. Na eni strani ljudskost elementov istrske folklore, z v mitični preteklosti ukoreninjeno modalnostjo istrske lestvice in sestavljenimi metričnimi vzorci, ki se vedno znova izvijajo primežu novodobne simetričnosti, na drugi strani pa strogo racionalni

svet polifone kompozicije in klasicističnega »durchbrochener Stil«, z motivično ekonomijo in urejenim »pogovorom« glasov. Skladba je oblikovana kot zaporedje odsekov, v katerih na različne načine izpeljuje in variira osnovno glasbeno misel skladbe. Ti segajo od imitacijskega vodenja teme v osnovni postavitvi ali inverziji (ki je skladbi dalo ime), do izrazitejšega preoblikovanja, ki v včasih celo kontrastnih preoblikovanjih po klasicistični maniri ohranja le njen melodični obris. Vse skupaj se odvija na ozadju neugnane in izmuzljive metrike, ki z nesimetričnimi metričnimi vzorci vedno znova preseneča naš, z vseprisotno simetrijo uspavan občutek za oblikovno skladnost.

Tudi **Godalni kvartet št. 1 v D-duru, Petra Iljiča Čajkovskega**, je nastal na začetku njegove ustvarjalne poti. Takrat enaintridesetletni skladatelj je imel za seboj dolgo formativno pot. Že



kot otrok je pokazal izjemno in vsestransko nadarjenost. Pri šestih letih je znal francosko in nemško, pri sedmih je pisal razprave o metafiziki, ob tem pa neumorno vadal klavir, se izgubljal v neskončno dolgem improviziranju ter trpel za nespečnostjo, ki je bila posledica neustavljivega zvenenja glasbe v njegovi zavesti. Po slabem desetletju študija na pravniški šoli (1850–1859), kjer se je le občasno ukvarjal z glasbo, je nastopil službo na Ministrstvu za pravosodje. A že leta 1861 je začel z zasebnim študijem teorije glasbe, ki ga je leto kasneje poglobil s študijem na novoustanovljenem glasbenem konservatoriju v Sankt Peterburgu. Njegov napredek je bil izjemen. Običajne kompozicijske vaje iz prvih let šolanja so hitro prerasle v dela, ki so doživljala krstne izvedbe na osrednjih koncertnih dogodkih in ugoden sprejem pri strokovni kritiki. Septembra 1865 je postal profesor na novoustanovljenem konservatoriju v Moskvi in začel verjetno najsrečnejše obdobje svojega življenja. Sodobniki se ga spominjajo kot vedrega, družabnega in radoživega tovariša, ki si je pogosto

privoščil tudi kakšno potegavščino. Njegove skladbe iz tega časa so doživele – ob redkih uspehih – večinoma mlačen sprejem. Večina jih je bila zaznamovana z iskanjem lastnega izraza, v katerem bi lahko povezal tradicijo evropskega glasbenega klasicizma in romantike s prvinami ruske glasbe.

Ta prizadevanja zaznamujejo tudi *Godalni kvartet št. 1* (to pravzaprav ni bil skladateljev prvi poskus v tem žanru, saj je že ob zaključku študija napisal *Stavek za godalni kvartet*, ki je doživel navdušen sprejem). Prvič je bil izveden 28. marca 1871 na koncertu, katerega spored so sestavljala izključno skladateljeva dela. Čajkovski ga je zasnoval kot cikel štirih stavkov, ki po značaju in oblikovanosti povsem sledijo klasicističnim in romantičnim zgledom. V prvem stavku se je skladateljeva razpetost med Evropo in Rusijo opredmetila v kontrastu med prvo temo, ki je schubertovsko navdihnjena, in lirično drugo temo, ki ne more skriti bližine z rusko ljudsko glasbo. Poslušalca preseneti tudi skladateljevo virtuosno obvladovanje kompozicijske tehnike, ki se kaže v lahkotnem, navidez neumetelnem izpeljevanju glasbenega gradiva. Pomembno gonilo glasbenega dogajanja je mestoma zaostrena ritmika, ki se pogosto opira na značilne ritme vzhodnoevropske ljudske plesne glasbe. Drugi stavek je brez dvoma najbolj znan del kvarteta. Njegova melodija je navdihnjena z rusko ljudsko pesmijo, ki jo je Čajkovski slišal pri enem od družinskih služabnikov v rodni Votkinski guberniji. Tema je preprosta in ganljiva, a jo spremlja občutek globoke melanholije. Scherzo označuje za tovrstne stavke običajna ritmična napetost in poigravanje z oblikovnimi nesimetrijami, vendar je stavek le po imenu šaljiv. Osnovna tonaliteta d-mola daje prvemu delu kljub plesni ritmiki arhaičen, morda celo temačen podton. Ta prevlada v Triu, ki se sicer začne se z radoživo prešernostjo, a se ta hitro razkroji v vedno gostejšem toku napetih disonanc, dokler se ne izteče v prosečo, iz značilnih motivov vzdihovanja grajeno sinkopirano melodijo. Zadnji stavek je zasnovan kot veder in neobtežen

zaključek skladbe. Prva tema je zopet folklorno znamenovana, a jo Čajkovski v nadaljevanju skladbe s postopki izpeljevanja popolnoma spoji s teksturo stavka. Drugače je s spevno, prešerno drugo temo, ki izstopa ne le zaradi nenavadne diastematike, ampak tudi zaradi za sonatni stavek nenavadnih tonalnih razmerij. Na mnogih mestih pa daje barvitost instrumentacije in dramatična sugestivnost glasbenega toka slutiti bodočega mojstra baletne glasbe.

*Aleš Nagode*



# KONCERT STA OMOGOČILA

---

Ministrstvo za kulturo RS



REPUBLIKA SLOVENIJA  
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Mestna občina Ljubljana



Mestna občina  
Ljubljana

# DSS



# 80<sup>LET</sup>

Društvo  
slovenskih  
skladateljev

Pogovori  
s skladatelji –  
Cikel 1808

## INFORMACIJE

Društvo slovenskih skladateljev  
Trg francoske revolucije 6  
1000 Ljubljana  
01/241 56 60  
info@dss.si  
www.dss.si



www.dss.si